

ВИСНОВОК

творчого керівника, народної артистки України, лауреата
Національної премії України імені Тараса Шевченка, Героя
України, професорки кафедри оперного співу
Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського

СТЕФ'ЮК МАРІЇ ЮРІЇВНИ

та наукового консультанта, кандидата мистецтвознавства, доцента,
професора кафедри історії української музики та музичної фольклористики
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського

ПУТЯТИЦЬКОЇ ОЛЬГИ ВІКТОРІВНИ

про творчий мистецький проєкт та його наукове обґрунтування
аспірантки творчої аспірантури кафедри оперного співу
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського

СЮЙ НА

ІНТОНАЦІЙНО-ФАБУЛЬНА СПЕЦИФІКА ПАРТІЇ ОКСАНИ ТА МЕХАНІЗМ ІНТЕРАКЦІЇ ПЕРСОНАЖІВ У КОНТЕКСТІ ДРАМАТУРГІЇ ОПЕРИ СЕМЕНА ГУЛАКА- АРТЕМОВСЬКОГО «ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ»,

поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

У процесі роботи над творчим мистецьким проєктом «Інтонаційно-фабульна специфіка партії Оксани та механізм інтеракції персонажів у контексті драматургії опери Семена Гулака-Артемовського “Запорожець за Дунаєм”» на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» аспірантка Сюй На продемонструвала високі професійні якості. У мистецькій роботі яскраво проявилися творчі риси, музична обдарованість та наполегливість, бажання ставити нові амбітні цілі і досягати їх з перфектним результатом. Аспірантка не зупиняється у розвитку власних науково-творчих навичок, свідченням чого є попередній етап навчання у науковій аспірантурі, який завершився написанням дисертації на тему «Концертно-сценічний артистизм вокалістів у процесі виконання китайських народних пісень» та блискучим її захистом 28.11.2023 року у Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського. Працелюбність, наполегливість, високий рівень фахової підготовки, вокальна майстерність та постійний науково-творчий пошук

надають Сюй На можливість вдало вибудувати міцне інтелектуальне підґрунтя власній виконавській діяльності у процесі роботи над шедеврами камерної вокальної лірики, опановувати складні оперні партії європейських композиторів, створювати досконалі завершені музичні образи. Завдяки високим професійним та особистісним якостям Сюй На наполегливо пододала проблеми орфоепії, опанувала значний масив складних оперних арій та сцен, серед яких – ключові моменти оперних партій Лючії («Лючія ді Ламмермур» Г. Доніцетті), Мюзетти («Богема» Дж. Пуччіні), Джільди («Ріголетто» Дж. Верді), Віолетти («Травіата» Дж. Верді), Манон (з однойменної опери Ж. Массне) та інші. Їх відбір не є випадковим: зазначені шедеври європейського оперного репертуару мають еталонне виконання творчою керівницею Сюй На. Стратегія практичної, творчої та теоретичної роботи з опанування сформованого за вказаним критерієм музичного матеріалу з репертуару М. Ю. Стеф'юк дозволять розкрити та осмислити той гармонійний баланс високої вокально-технічної досконалості та емоційно-образної складової, відтворити драматургічні та інтонаційні особливості, що вирізняє виконання Марії Стеф'юк. Саме ці позиції залишаються недостатньо вивченими виконавським музикознавством. Наукова увага до особливостей виконавської творчості провідної репрезентантки вокальної культури України ХХ – першої чверті ХХІ ст. (Марії Стеф'юк) дозволить осмислити модель її індивідуального виконавського стилю, обґрунтувати теоретико-методологічні засади сценічного та вокального артистизму знаних представників української виконавської школи. З часом Сюй На приходить до виокремлення яскравої частини репертуару творчої керівниці – українського оперної класики та української камерної лірики.

Вибір тематики творчого мистецького проекту Сюй На тісно пов'язаний зі стратегією набуття нею виконавської майстерності, а також певним чином зумовлюється актуальністю трагічного сьогодення історії України та відповідним щирим бажанням опанувати її мистецьку оперну спадщину. Відтак, у науковому обґрунтуванні творчого проєкту обрано й суголосний з вказаною ідеєю об'єкт дослідження: опера С. С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм». Завдяки набутому вокально-виконавському досвіду, обізнаності у музично-театральних процесах країни перебування у складній її історичний період, що сприяв кульмінаційному сплеску зацікавленості театрів українською оперною класикою, сформований мистецькій ерудиції, належній науковій підготовці докторки філософії Сюй На, нею уперше віднайдений новий науковий ракурс вивчення музично-драматургічних особливостей цілісної оперної партії Оксани як носія архетипічних рис образу Жінки, певного декларанта національних рис.

Важливими виявилися нові аспекти дослідження: вивчення «ейдосу вокальності» композиторської творчості С. С. Гулака-Артемовського, а також розвідки у галузі театральної драматургії, спрямовані на оперу. Вивчено механізми інтеракції персонажів опери «Запорожець за Дунаєм» в аспекті специфіки його жанрових та композиційних чинників оперного спектаклю у масштабі цілісної опери, а також інтонаційно-фабульну організацію партії Оксани – носія ліричної жанрової сфери цієї опери, за допомогою яких розкриваються фундаментальні принципи становлення та розвитку національного оперного театру України XIX століття та напряму формування вокально-виконавської школи у вказаному контексті. Новаторські пошуки втілення образу оперного персонажу, наполегливість і зацікавленість обраною науково-творчого проблематикою надали аспірантці змогу опрацювати складну для співачки китайського походження проблему орфоепії, науково осмислити важливі аспекти ментальної сфери, що надало можливість трактувати обраний для аналізу твір з новаторських позицій художньо-естетичного і стильового виявлення творчої індивідуальності композитора-вокаліста, яскравого представника оперної культури України XIX століття.

Дослідницька складова творчого мистецького проєкту Сюй На відповідає всім визначеним вимогам до науково-творчої роботи. Наукова праця містить анотації українською і англійською мовами, у роботі витримана нормативна структура: наявні вступ, два розділи, висновки і список використаних джерел (96 позицій). Загальний обсяг роботи становить 4,1 авторських аркуша (91 сторінку), з них основного тексту — 3,5 авторські аркуші (78 сторінок).

У вступі сформульовано об'єкт, предмет, мету й завдання роботи, обґрунтовано актуальність і новизну досліджуваної тематики.

У першому розділі розглянуто суттєві риси історії української культури, що сприяли формуванню професійних засад унікального типу «синтетичного актора» українського музично-драматичного та оперного спектаклю. Зазначений аспект розглядається у контексті засад національної специфіки оперного виконавства, яке, у свою чергу стабілізувалося у рамках українського музично-театрального мистецтва XIX століття; також авторкою визначено основні підходи до аналітичних процедур дослідження інтонаційно-фабульної специфіки провідної ліричної партії опери С.С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм» - партії Оксани.

У другому розділі досліджено образ Оксани з позиції визначеного національного типу, розглянуто цей оперний персонаж як певний архетип української Жінки, вивчено тембральні метаморфози у амплуа її вокальної

партії, виявлений чіткий канон втілення цього образу у відповідності до метаморфоз оперно-виконавської традиції України різних історико-культурних етапів: від кінця XIX тридцятих років XX ст., що закарбувався як стала вокально-виконавська традиція – і до сучасних норм динамічного оновлення.

У висновках визначено риси національної стилістики вокальної партії Оксани та узагальнено результати дослідження.

Наукове обґрунтування творчого проєкту виконано на високому професійному рівні. За змістом воно є завершеною кваліфікаційною науковою працею. Авторка дотрималася всіх чинних вимог щодо її оформлення та структури: нею визначено і обґрунтовано актуальність обраної теми, окреслена ступінь розробки проблеми та виявлені когнітивні лакуни, зазначено об'єкт і предмет дослідження, визначено наукову новизну і практичне значення. У підсумку можна констатувати виконання мети та усіх визначених завдань, чим і вичерпується провідна ціль наукового обґрунтування мистецького проєкту.

Робота має високий рівень практичної цінності і може скласти міцний фундамент лекційного матеріалу у викладанні навчальних дисциплін з історії української музики, історії мистецтва, історії театрального мистецтва, історії оперної драматургії, також – аналізу музичних творів, слугує базою для подальших досліджень із тематики роботи, а також у практичній роботі оперних виконавців. Наукове обґрунтування доповнюється методичною розробкою спеціального курсу за темою мистецького проєкту: «Партія Оксани в опері Семена Гулака-Артемовського: виконавські традиції української вокальної школи». Усі запропоновані матеріали можуть бути використані як у концертному та оперному виконанні, так і в навчальному процесі.

Творчий мистецький проєкт На Сюй «Інтонаційно-фабульна специфіка партії Оксани та механізм інтеракції персонажів у контексті драматургії опери Семена Гулака-Артемовського “Запорожець за Дунаєм”» було представлено, зокрема, на атестаційному іспиті кафедри Оперний спів на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтв (Київ, 30 квітня, 2025 року). Спектакль відбувся у Великому залі імені Героя України Василя Сліпака (вул. С. Городецького 1-3/11, Національна музична академія ім. П.І. Чайковського) за участі оркестру, хору та балету Оперної студії (партія Оксани – Сюй На).

Аспірантка творчої аспірантури С. На в повному обсязі виконала індивідуальний навчальний план щодо творчої, наукової та освітньої складових освітньо-творчої програми за спеціальністю 025 «Музичне

мистецтво».

Протягом навчання у творчій аспірантурі С. На опублікувала за темою дослідження дві статті в наукових виданнях, затверджених ДАК МОН України як фахові в галузі «Мистецтвознавство»:

1. На, Сюй. (2024). Вокальний артистизм Марії Стеф'юк у музичних фільмах Українського телебачення 1978–1986 років. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 81 (Том 2), 68–73. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/81-2-9> ;

2. На, Сюй. (2025). Солоспів «Айстри» Миколи Лисенка в інтерпретації Марії Стеф'юк. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 144–149, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-20> .

Апробація результатів наукової складової творчого мистецького проєкту відбулася на дванадцяти наукових конференціях у таких доповідях, тези трьох доповідей надруковано з збірок матеріалів конференції:

1. 4 листопада 2023 р. Тема: Сюй На. «Порівняльний аналіз виконання українських та китайських народних пісень в аспекті концертно-сценічного артистизму». *Україна. Європа. Світ*, Київ: НМАУ, 4.11. 2023 р. Програма: https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/8_Programa-2023_2.pdf

2. 16 листопада 2023 р. Тема: Сюй На. «Параметри національного виконавського стилю у вокальних проєкціях Марії Стеф'юк». *Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології*, секція «Національна культура: обсяг поняття». Програма: https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/conf_docs/program/2023-12/Program_Metodology_09_12.pdf

3. 21 листопада 2023 р. Тема: Сюй На. «Інтонаційна унікальність партії Норми в інтерпретації Марії Каллас (до 100-річчя з дня народження)». *Ювілейні та пам'ятні дати*: Тринадцята міжнародна наукова конференція. Київ: НМАУ, 20-21.11.2023. Програма: https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/222-Programa_YUvileyi-2023.pdf

4. 7.12.23 р. Тема: Сюй На. «Сцена Джільди з опери Дж. Верді "Ріголетто" у виконавських проєкціях Марії Стеф'юк: європейський вектор». Міжнародна науково-практична конференція «Світова культурна спадщина в умовах формування нового світопорядку». Національна комісія України у справах ЮНЕСКО, НМАУ ім. П.І. Чайковського, Київ, 2023. Програма: <https://knmau.com.ua/svitova-kulturna-spadshhina-v-umovah-formuvannya-novogo-svitoporyadku/>

5. 29.03.24. Тема: Сюй На. «Феномен вокального виконавства Марії Стеф'юк», 23-я Міжнародна наукова конференція «Молоді музикознавці» : Київ: КМАМ ім. Р. М. Глієра, 2024. Програма: <https://projekt.glieracademy.org/wp-content/uploads/2024/05/programa-molmuz-2024-7.05.pdf>

6. 20.04.2024 р. Тема: Сюй На. Українська національна складова виконавської інтонації Марії Стеф'юк (на прикладі інтерпретації партії Одарки з опери С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм»). Науково-практична

конференція «Національна музична інтонація: від історичних витоків до сучасності». Програма: <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/The-new-program-2024-na-sajt.pdf>

7. 25 квітня 2024 року. Тема: Сьюй На. Партія Мюзетти з опери «Богема» Дж. Пуччіні: специфіка пуччінівського голосу (постановка проблеми)». Міжнародна науково-практична конференція «Україна – ЮНЕСКО: 70 років разом» (25 квітня 2024 року) <https://knmau.com.ua/mizhnarodna-naukovo-osvitnya-konferentsiya-ukrayina-yunesko-70-rokiv-razom/>

8. 26 вересня 2024 року. Тема: Сьюй На. Вокально-виконавська творчість Марії Стеф'юк: європейський вимір [доповідь] – Сучасні тенденції у музичному мистецтві : Всеукраїнський круглий стіл, Президія НАМ України, Відділення музичного мистецтва і теорії та історії мистецтв, 26 вересня 2024 року

9. 9 листопада 2024 р. Тема: Сьюй На. Специфіка втілення ліричної образності у виконавській творчості Марії Стеф'юк. [доповідь] – Восьма міжнародна науково-практична конференція «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях», 7-9 листопада 2024 р. Програма: https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/77_Programa-2024.pdf

10. 14 листопада 24 р. Тема: Сьюй На. Національна традиція ліричного співу як чинник художньої інтерпретації партії Наталки з опери М. Лисенка «Наталка Полтавка» у виконавській творчості Марії Стеф'юк. [доповідь] – Міжнародна конференція «Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології», Національна Академія мистецтв України, м. Київ, 13-14 листопада 2024 року. Програма: https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/conf_docs/program/2024-12/2_12_Program_Metodology.pdf

11. Сьюй На. Партія Оксани в опері С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм» у контексті метакультурного феномену української вокальної школи [доповідь] – Сучасний мистецький простір як код митця: філософсько-культурологічний аспект : Міжнародна наукова конференція, 5 – 6 травня 2025 р. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського. <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/Programa-5-7-travnnya.pdf>

12. Сьюй На. Творчі принципи С. Гулака-Артемівського в інтерпретації образу Оксани з опери «Запорожець за Дунаєм» крізь призму феномену «ейдосу вокальності» [доповідь] – Сучасні тенденції у музичному мистецтві : Всеукраїнський круглий стіл, ініційований Президією НАМ України, відділеннями музичного мистецтва і теорії та історії мистецтв. Київ, 5 червня 2025 року.

Надруковані тези:

1. Сьюй На. Феномен вокального виконавства Марії Стеф'юк [тези доповіді] // Молоді музикознавці – XXIII Міжнародна науково-практична конференція, 29–31 03.2024 р. Київ: КМАМ ім. Глієра. С.143–144: <https://projekt.glieracademy.org/wp-content/uploads/2024/05/tezi-molmuz-2024-fin.pdf>

2. Сюй На. Куплети Аделі «Mein herr marquis» з оперети «Летюча Миша» Йогана Штрауса в інтерпретації оперних співачок (на прикладі Марії Стеф'юк) // Молоді музикознавці – XXIV Міжнародна науково-практична конференція; 28–30. 03.2025 р. Київ: КМAM ім. Глієра. С.94–96 https://projekt.glieracademy.org/wpcontent/uploads/2025/03/ММ_2025_Тези.pdf
3. Сюй На. Партія Оксани в опері С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм» у контексті метакультурного феномену української вокальної школи // Сучасний мистецький простір як код митця: філософсько-культурологічний аспект – Міжнародна наукова конференція, 5-6 травня 2025 р. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського, взято до друку.

Отже, враховуючи актуальність та новизну, практичне значення та перспективність теми, вважаємо що науково-творча і дослідницька складові мистецького проекту «Інтонаційно-фабульна специфіка партії Оксани та механізм інтеракції персонажів у контексті драматургії опери Семена Гулака-Артемовського “Запорожець за Дунаєм”» виконані на високому професійному рівні. Творчий мистецький проект відповідає вимогам МОН України та може бути рекомендованим до захисту в спеціалізованій разовій раді на присудження освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Творчий керівник:

М. Ю. СТЕФ'ЮК,

Народна артистка України,

Лауреат національної премії ім. Т. Г. Шевченка,

Герой України, професорка кафедри оперного співу Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського

Науковий консультант:

О. В. ПУТЯТИЦЬКА,

кандидат мистецтвознавства,

доцент, професор кафедри

історії української музики та музичної фольклористики.

Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського

М. Ю. Стеф'юк
Підпис
Засвідчує, начальник загального відділу
Національної музичної академії
України імені П. І. Чайковського